

JÁNOS EVANGÉLIUMA 18-19.

Miután Jézus befejezte az Atyához szóló imáját, amelyet lehet, hogy a Templomkertben mondott, most a Kedron-patakon halad át a tanítványaival, hogy elérjen az Olajfák hegyére a Gecsemáné-kertbe, ahol már azelőtt is gyakran megfordult a tanítványokkal.

Azokban az időkben Jeruzsálem gazdagjainak saját kertjeik voltak az Olajfák hegyén. Elképzelhető, hogy az egyik tulajdonos, aki jóban volt Jézussal, odaadta neki a kertjének kulcsát, és így jutottak be.

Miután ezeket elmondta Jézus, kiment tanítványaival a Kedron-patakon túlra. Volt itt egy kert, ide ment be tanítványaival együtt.

Érdekes dolog, hogy átmentek a Kedron-patakon. Az Úr páskája éjszakáján a Templom-hegyen megölt bárányok ezrei feküdtek. Harminc évvel ezen események után a római kormány népszámlálást akart tartani. Nem tudták ugyan megszámlolni a zsidókat, mert ők Dávid népszámlálása óta ellenezték azt, mert akkor a nemzet Dávid bűne miatt ítélet alá esett, viszont megszámlolták a megölt bárányokat, amelyeket az Úr páskájára áldoztak, mert kíváncsiak voltak, hogy hány ember gyűlt össze az ünnepségre. Egy bárány jutott legalább tíz emberre, és Josephusz történész szerint 256000 megölt bárányt számoltak meg egyetlen ünnepen, amely arra utalt, hogy az Úr páskáján Jeruzsálemben kb. 2,5 millió ember volt jelen.

Amikor megölték a bárányt, akkor azok vére egy kis csatornán keresztül a Kedron-patakba folyt és ott összekeveredett a vízzel, így a patak vize véresen folydogált lefelé a völgyön át. Amint Jézus a tanítványaival átkelt a patakon látta a vérrel összekeveredett vizet, azokra a bárányokra gondolt, amelyeket az Úr páskájára áldoztak fel. Jézus bizonyára arra a Bárányra is gondolt, amelyet ezen az ünnepen áldoznak fel: az Isten Bárányára, amely elveszi a világ bűneit.

Júdás, aki elárulta őt, szintén ismerte ezt a helyet, mert gyakran gyűltek ott össze Jézus és a tanítványai.

Júdás tehát maga mellé vette a katonai csapatot, a főpapoktól és a farizeusoktól küldött templomi szolgákat, és odament fáklyákkal, lámpásokkal és fegyverekkel.

A katonai csapat az eredeti szöveg szerint egy kohortot vagyis 650 embert jelenthetett, vagy egy megnövelt kohortot, amely 250 lovassal és gyalogosokkal egészült ki, de annyi bizonyos, hogy jelen esetben legalább 200 ember volt jelen. Érdekes megfigyelni, hogy mekkora katonai csapatot és templomi sereget hoztak magukkal Jézus letartóztatására, aki csak a tizenegy tanítvánnyal volt ott. Vajon miért gondolták, hogy olyan sok emberre lesz szükségük?

Mivel pedig tudta Jézus mindazt, ami reá vár, előlépett...

Telihold volt mégis fáklyákkal jöttek, pedig nem volt erre szükségük, de valószínűleg arra gondoltak, hogy Jézus a bokrok közé fog rejtőzni.

...előlépett, és így szólt hozzájuk: „Kit kerestek?”

Azok pedig így feleltek: „A názáreti Jézust.” „Én vagyok” - mondta Jézus.

„*Én vagyok*” – az örökkévaló Isten neve ez, amikor Jézus kimondta azt a szót, kétségtelenül egy isteni erő tört elő.

Amikor azt mondta nekik: „Én vagyok” - visszatántorodtak, és a földre estek.

Ekkor Jézus símán elsétálhatott volna, otthagya őket a földön. Ő a helyzet ura volt, mert Ő a Mester. Annak ellenére, hogy ezek letartóztatni jöttek, mégis Ő adja a parancsokat.

Ekkor újra megkérdezte tőlük: „Kit kerestek?” Ők ismét ezt felelték: „A názáreti Jézust.” Jézus így szólt: „Megmondtam nektek, hogy én vagyok: ha tehát engem kerestek, engedjétek ezeket elmenni!”

Itt elrendelte, hogy engedjék el a tanítványokat, amit meg is tettek.

Így kellett beteljesednie annak az ígének, amelyet mondott: „Azok közül, akiket nekem adtál, nem hagytam elveszni senkit.”

Simon Péternél volt egy kard, azt kihúzta, lecsapott a főpap szolgájára, és levágta a jobb fülét: a szolgál neve pedig Málkus volt.

Ezt megelőzően Simon mély álomba merült, annak ellenére, hogy megpróbált az Úrral virrasztani és imádkozni, de a fáradtsága erősebb volt nála. Amikor Jézus azt mondta nekik, hogy „*Eljött az óra! Ébredjétek!*”, akkor Péter felkelt - bár bizonyára még nagyon álmos volt - meglátta a tömeget, kihúzta a kardját és Málkus örülhetett, hogy Péter még álmos volt, mert így csak a fülét vágta le, de bizonyára a fejét célozta meg. Érdekes, hogy Jézus utolsó gyógyítása azért történt, hogy az egyik tanítványa hibás tettét helyrehozza.

Péter az, akit mindnyájan szeretünk hibáztatni, mert nemsokára háromszor tagadja meg az Urát, annak ellenére, hogy korábban erőteljesen kijelentette, hogy soha nem tenne ilyet, hanem inkább az életét adná oda Érte. Hibáztatjuk ugyan őt, de álljunk csak meg egy pillanatra! Itt legalább 200 római katona ellenében kész megvédeni Jézust. Ez egyáltalán nem vall féltékenységre, sokkal inkább igazi férfiaságra. Ne legyünk túl kemények bírálásában. Igazi férfi volt, aki kész volt szembeszállni az egész sereggel.

Erre Jézus így szólt Péterhez: „Tedd hüvelyébe a kardodat! Vajon nem kell kiinnom azt a poharat, amelyet az Atya adott nekem?”

Nem sokkal korábban, amikor Jézus azt imádkozta, hogy „*Atyám, ha lehetséges, távozzék el tőlem ez a pohár; mindazáltal ne úgy legyen, ahogyan én akarom, hanem amint te*”, Jézus vonakodva szembesült a pohárral. Ekkor rendelte alá akaratát az Atya akaratának. Nem akarta ezt megtenni, nem is vágyott rá, de alávetette magát az Atya akaratának. Viszont ezt az elkötelezettséget ott magára vette, és innen már nem fordult vissza. Azt kérdezte a tanítványaitól, hogy nem értik, hogy 10 légiónyi angyalt is hívhatna, hogy megvédjék? Nincs szüksége Péter segítségére, mert ha ki akarna szabadulni ebből a helyzetből, akkor ezt igen könnyen megtehetné. Az Atya által adott poharat viszont ki akarja inni, mert elkötelezte magát rá.

A katonai csapat, az ezredes és a zsidók templomszolgái ekkor elfogták Jézust és megkötözték.

Milyen nevetséges, hogy Jézust megkötözték. Hadd mondjam el viszont, hogy bármilyen kötelet is használtak erre, nem ők kötözték meg Jézust, hanem Jézust valami más tartotta fogva, amely sokkal erősebb volt a köteleknél: az irántunk érzett szeretete. Ennek következtében rendelte

magát alá nekik. Nem az ő fogva tartottjuk volt, hanem a szeretet fogságában volt, az irántunk érzett szeretetének kötelékeiben.

Először Annáshoz vitték, ez ugyanis apósa volt Kajafásnak, aki főpap volt abban az esztendőben.

Annás már egyszer volt főpap K.u. 5 és 16 között, és valószínű, hogy Jeruzsálem egyik legbefolyásosabb és leggazdagabb embere volt. Ebben az időben a római kormány jelölte ki a főpapot, aki így politikai hatalommal is bírt. A főpapság megszerzését egy licitálási folyamat előzte meg, mert ahhoz, hogy valaki főpap legyen, le kellett fizetnie a rómaiakat – a korrupció magasiskolája volt ez.

Mivel Annás volt talán a leggazdagabb pátriárka, ezért a főpapi cím mögötti hatalomként még mindig őt ismerték el. Őt fia lett később, különböző időkben főpap. Ezekben a időkben viszont a veje, Kajafás, töltötte be ezt a tisztséget, mellyel a római kormány bízta meg. A nép szemében azonban továbbra is Annás volt a főpap, így Jézust is hozzá vitték először.

Annás állt a papi korrupció hátterében, ő zsebelte be a Templomhoz kötődő piszkos üzletek nyereségét. Ehhez hozzátartozott az is, hogy a templomi pénzváltók kifosztották az embereket, hatalmas árakat kérve az áldozati állatokért. Az utcán kb. 20 centért vásárolhattál egy áldozatra való galambot. Az áldozatoknak azonban tökéletes állapotban kellett lenniük. Így, ha az utcán megvettél egy galambot és behoztad a Templomba, hogy áldozatként felajánld, akkor a papok addig vizsgálgatták, amíg valami hibát nem találtak rajta. Aztán odairányították az embert azokhoz az asztalokhoz, ahol „tökéletes” galambokat árultak – Annás üzletéhez. A galamb darabja azonban itt már 10-15 dollárba került, és ha be akartad mutatni az áldozatot, akkor meg kellett vásárolnod azokat az áldozati állatokat, amelyekkel Annás kereskedett.

Ez az üzérkedés háborította fel Jézust olyan mértékben, hogy ostorral űzte ki a kereskedőket a templomból, felborította a pénzváltók asztalait, és azt mondta: „Az én házamat imádság házának nevezik: ti pedig rablók barlangjává teszitek.” Az Isten dolgaival való kereskedésre különösen nagy haraggal tekint Isten.

Az országban (USA) levő számtalan evangélista és gyógyító is mind ebből él. Rá kellene jönniük, hogy Isten mennyire haragszik azokra, akik az evangéliummal kereskednek, valamint azokra akik sorompókat állítanak az emberek elé az Isten felé vezető úton. Vannak akik az evangéliumból szeretnének meggazdagodni, de jobban tennék, ha azt a haragot vennék komolyan, amelyet Jézus mutatott, amikor meglátta a kereskedőket a Templomban.

Annásnak azóta fáj a foga Jézusra, amióta tönkretette az üzletét. Természetesen azóta mindent visszaraktak a helyére, de Annást dühítette, hogy Jézusnak volt mersze összetörni a kizsákmányolásainak eszközeit. Először tehát ehhez a gazdag kizsákmányolóhoz, ehhez a szaduceushoz hozták Jézust, majd Kajafáshoz és végül Pilátushoz.

Kajafás volt az, aki azt tanácsolta a zsidóknak, hogy jobb, ha egy ember hal meg a népért. Simon Péter és egy másik tanítvány követte Jézust.

A többi tanítvány elmenekült, és később Simon Péter is azért fog bajba kerülni, mert nem hagyta el Jézust, hanem követte Őt. A másik tanítvány pedig minden kétséget kizáróan maga János volt, ennek az evangéliumnak a szerzője.

Ez a tanítvány ismerőse volt a főpapnak, és bement Jézussal együtt a főpap palotájába;

Hogyan lehetett János a főpap ismerőse? A hagyomány szerint Zebedeus, János apja egy nagyon gazdag halkereskedő volt. Hajóflottája volt a Galileai-tengeren, és a jeruzsálemi piacon lehetetlen volt friss halat kapni a nagy távolság miatt. Ezért besózták a halakat - ami igazi ingyencsügnek számított abban az időben -, és így szállították azokat Jeruzsálembe. Ott aztán Zebedeus eladta a sózott halat a főpapnak. Ha ez így volt, akkor János gyermekkorában valószínűleg gyakran szállította a halakat a főpap udvarába. Ez egy lehetséges magyarázat az ismeretségre.

Péter pedig kívül állt az ajtónál. Kiment tehát a másik tanítvány, a főpap ismerőse, szólt az ajtót őrző leánynak, és bevitte Pétert.

Az ajtót őrző szolgálóleány ekkor így szólt Péterhez: „Nem ennek az embernek a tanítványai közül való vagy te is?” De ő így felelt: „Nem vagyok.”

Ott álltak a szolgák és a templomőrök, akik tüzet raktak, mert hideg volt, és melegedtek. Péter is ott állt köztük, és melegedett.

Itt csak annyit szeretnék megjegyezni, hogy óvakodjatok attól, hogy az ellenség tüzénél melegedjeteK, mert veszélyes területen időztök.

A főpap pedig tanítványai és tanítása felől kérdezte Jézust.

Ez a zsidó törvények megszegését jelentette, mert azok szerint egyetlen ember sem tanúskodhatott maga ellen, ez nem a vádlottak kötelessége. Ezért tehát törvénytelenységnek számított, hogy bárkit arra kényszerítsenek, hogy saját maga ellen tanúskodjon. Amikor Annás feltette ezeket a kérdéseket, Jézus jogosan kérdez vissza, hogy miért Őt kérdezi, miért nem hozza a vádlóit, hogy bizonyítsanak.

Jézus így válaszolt neki: „Én nyilvánosan szóltam a világhoz: én mindig a zsinagógában és a templomban tanítottam, ahol a zsidók mindannyian összejönnek, titokban nem beszéltem semmit.

Miért kérdezel engem? Kérdezd meg azokat, akik hallották, mit beszéltem nekik: íme, ők tudják, mit mondtam.”

Amikor ezt mondta, az ott álló szolgák közül az egyik arcul ütötte Jézust, és így szólt: „Így felelsz a főpapnak?”

Mire Jézus így válaszolt neki: „Ha rosszat mondtam, bizonyítsd be, hogy rossz volt, ha pedig jót mondtam, miért ütsz engem?”

Nyilvánvalóan ez az ember, aki a főpap mellett volt, abban lelta örömet, hogy megütötte a foglyokat. Pál is hasonló tapasztalatokban részesült később, amikor megfelelt a főpap kérdésére, ő is ütést kapott, mire Pál odafordult a főpap emberéhez és azt mondta neki: „Megver téged az Isten, te meszelt fal!” Az jut eszembe ezzel kapcsolatban, amikor Jézus a Hegyi Beszédben azt mondja, hogy „*annak, aki arcul üt jobb felől, tartsd oda másik arcodat is*”. Ezt a verset a szövegkörnyezet alapján kell értelmeznünk, mert Jézus gyakorlatilag nem fordította oda a másik arcát, csak azt mondta, hogy „*Ha rosszat mondtam, bizonyítsd be, hogy rossz volt, ha pedig jót mondtam, miért ütsz engem?*” Igencsak megkérdőjelezte az ütés jogosságát.

Annás ezután elküldte őt megkötözve Kajafáshoz, a főpaphoz.

János nem mond semmit a Kajafás előtti kihallgatásáról, de Máté és Márk evangéliumaiban olvashatunk róla.

Simon Péter pedig ott állt, és melegegett. Ekkor így szóltak hozzá: „Nem az ő tanítványai közül való vagy te is?” Ő tagadta, és megint csak azt mondta: „Nem vagyok.”

A főpap egyik szolgája, annak a rokona, akinek Péter levágta a fülét, így szólt: „Nem láttalak én téged veled együtt a kertben?”

Péter ismét tagadta, és akkor nyomban megszólalt a kakas.

Egy másik evangéliumban olvashatjuk, hogy ebben a pillanatban Jézus Péter felé fordult, ránézett és ekkor Péternek eszébe jutottak Jézus szavai, mire kiment és keserűen sírni kezdett. Nagyon kemény megtapasztalás volt ez Péter számára, és a hagyomány szerint az ezt követő években, ha az emberek az evangéliummal akarták Pétert bosszantani, akkor csak elkukorékkolták magukat, mint egy kakas. Állandóan emlékeztették bukására. Elképesztő, hogy az emberek mennyire vissza tudnak élni valakinek a gyengeségével, és ennél fogva állandóan visszahúzzák őt, ahelyett, hogy biztatnák.

Isten családjában nincs helye ilyen magatartásnak. Ha valaki elbukik és ti lélekben közelítitek meg őt, akkor segítsetek neki talpra állni szelíden, mert mi magunk is elbukhatunk. *„Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük...”* Ha hibát követek el, akkor azt várom el, hogy az emberek türelmesek, elnézőek, tapintatosak legyenek velem, ezért nekem is türelmesnek, elnézőnek és tapintatosnak kell lennem másokkal. *„Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek”* – ezt mondtam hajdanán a tanárainknak dolgozatírásukkor.

Jézust Kajafástól a helytartóságra vitték. Kora reggel volt. Akik vitték, maguk nem mentek be a helytartóságra, hogy ne legyenek tisztátalanokká, hanem megehessék a húsvéti vacsorát.

Pilátus ekkor kijött hozzájuk az épület elé...

Érdekes, hogy a zsidók mennyire erkölcstelenek és gonoszak voltak, mégis mélyen vallásosak is egyben. Szörnyű, hogy annak ellenére, hogy egy ember pontosan betartja a vallási szertartásokat mégis belülről teljesen romlott lehet. Hihetetlen, hogy milyen mélységesen tudunk belemerülni ezekben a jelentéktelen hagyományokba. Jézus azt mondta: *„kiszűrítetek a szűnyogot, a tevét pedig lenyelítetek; tizedet adtok a mentából, a kaporból és a köményből, de elhagytátok mindazt, ami a törvényben ezeknél fontosabb: az igazságos ítéletet, az irgalmasságot és a hűséget.”*

Óvakodnunk kell a tradícióktól abban az esetben, ha hajlamosak vagyunk figyelmen kívül hagyni azt, amit Isten sokkal fontosabbnak tart. Itt a zsidók azért nem mentek be Pilátushoz, mert tisztátalanná váltak volna a törvényeik szerint, de ugyanakkor az Isten Fiának kivégzésén munkálkodtak.

Pilátus ekkor kijött hozzájuk az épület elé, és megkérdezte: „Milyen vádat emeltek ez ellen az ember ellen?”

Pilátust a római kormány Júdea helytartójának nevezte ki. Nagy Heródes halála előtt felosztotta királyságát a három fia között, de a Júdea fölé kinevezett Archelausz olyan kemény adókat vezetett be, hogy az emberek panasza elérte Rómáig, ezért Júdeát egy olyan római provinciává alakították, amely fölött egy római helytartó, jelen esetben Pilátus állt.

A terület római központja Cézareában volt és nem Jeruzsálemben, de a helytartónak évente legalább egyszer minden nagyobb várost meg kellett látogatnia. Jeruzsálemben általában az ünnepnapokra szoktak elljönni a helytartók, mert tudták, hogy ekkor gyűlt össze oda a nép, és ha Róma ellen akartak volna lázadni, akkor ezek az alkalmak voltak a legmegfelelőbbek.

Pilátus először egy római légió kíséretében jött Jeruzsálemben. A légió zászlótartó rúdjának tetejére a császár kis mellszobbra volt helyezve, akit abban az időben istenként tiszteltek. A zsidók már ezt megelőzően kikeltek magukból a kis szobor miatt - a korábbi helytartóknak el kellett távolítaniuk ezeket a szobrocskákat, de Pilátus nem hajlott meg a szenteskedéseik előtt, és visszatette a rudak tetejére a császár mellszobrát.

A zsidók ki nem állhatták ezt, és ezért Pilátust Cézareáig kísérték és zaklatták emiatt. Ekkor Pilátus elrendelte, hogy gyűljenek össze a cezareai amfiteátrumban, rájuk zárta a kapukat, majd így szólt: „Vagy véget vettek ennek, vagy mindnyájatokat megöletlek.” A zsidók pedig levették a fejükről a tallárokat és azt mondták, hogy nyugodtan ölje meg őket, de akkor sem akarják, hogy ismét így vonuljon Jeruzsálemben. Bármilyen hidegvérű is volt Pilátus, mégsem tudta ezeket a védtelen embereket megöletni, ezért megadta nekik, amit kértek.

Ennek ellenére Pilátus nem volt toleráns a tradícióikkal szemben. Újból és újból megszegte a zsidók egyes hagyományait, akik a császárhoz fordultak, aki igazat adott nekik. A római szenátus azt akarta, hogy a helytartók békében vezessék a provinciákat, de Pilátus nem az a fajta személyiség volt, aki könnyen meghajlott a kihívások előtt, és egy újabb probléma a császárral egyáltalán nem tett volna jót neki.

Pilátus ekkor kijött hozzájuk az épület elé, és megkérdezte: „Milyen vádat emeltek ez ellen az ember ellen?”

Ezt válaszolták: „Ha ez nem volna gonosztevő, nem adtuk volna át neked.”

Pilátus erre ezt mondta nekik: „Vegyétek át ti, és ítéljétek el a ti törvényetek szerint!”

Pilátus nem akart ebbe a dologba belekeveredni, annál is inkább, mert nem volt mivel vádolni Jézust. A zsidók ugyan istenkáromlással vádolták, amikor azt kérdezték: „Akkor hát te vagy az Isten Fia?” „Ti mondjátok, hogy én vagyok” - felelte nekik. Azok pedig így szóltak: „Mi szükségünk van még tanúvallomásra? Hiszen magunk hallottuk a saját szájából.” Ez istenkáromlás volt!

De az istenkáromlás vádját nem hozhatták Pilátus elé, mert őt ez nem érdekelte. Ezért más váddal kellett előhozakodniuk: Jézus az embereket Róma elleni lázadásra uszítja, ami viszont hazugság volt. Pilátus egyáltalán nem szerette ezeket a zsidókat és ki nem állhatta a vallásoskodásaikat.

Pilátus erre ezt mondta nekik: „Vegyétek át ti, és ítéljétek el a ti törvényetek szerint!” A zsidók így feleltek: „Nekünk senkit sincs jogunk megölni!”

A fővesztéssel járó büntetést néhány évvel azelőtt megvonták a zsidóktól. A Talmud szerint a római kormány 40 évvel Jeruzsálem elpusztítása előtt megfosztotta a zsidókat a halálos büntetés végrehajtásától. Jeruzsálemet K.u. 70-ben pusztították el, amely azt jelenti, hogy ez K.u. 30-ban történt, és ezért sok zsidó vezető zsákruhában és hamuval a fején gyászolva járt Jeruzsálem utcáin, mert azt állították, hogy Isten nem tartotta be a szavát. Isten azt prófétálta Jákóbon keresztül, hogy „Nem távozik Júdából a jogar, sem a kormánypálca térdei közül, míg

eljö” a Messiás. Amikor 30-ban a rómaiak elvették a halálbüntetés jogát tőlük, ez egyenértékű volt a jogar elvesztésével. Azért gyászoltak az emberek, mert azt hitték, hogy Isten nem tartotta be ígését. Amit viszont nem tudtak, hogy Isten abban a pillanatban már közöttük élt! A Messiás eljött, de ők nem ismerték fel. Nem volt szükség a gyásszertartásra, mert Isten betartotta a szavát.

Mivel elvették a halálbüntetés jogát tőlük, ezért mondták Pilátusnak, hogy nem ítélnének halálra senkit sem.

Pilátus azután ismét bement a helytartóságra, behívatta Jézust, és megkérdezte tőle: „Te vagy a zsidók királya?”

Jézus viszont ezt kérdezte tőle: „Magadtól mondod-e ezt, vagy mások mondták neked rólam?”

Az emberek nagyon sok kérdést tesznek fel anélkül, hogy igazán választ szeretnének kapni rájuk. Vannak őszinte és kevésbé őszinte kérdések. Egy egész napon át is szívesen válaszolok egy őszinte kérdésre, de az őszinteség nélküli kérdésekre nincs időm.

Pilátus erre így szólt: „Hát zsidó vagyok én? A te néped és a főpapok adtak át nekem téged: Mit tettél?”

Jézus így felelt: „Az én országom nem e világból való: ha ebből a világból való volna az én országom, az én szolgáim harcolnának, hogy ne szolgáltsanak ki a zsidóknak. De az én országom nem innen való.”

Pilátus ezt mondta neki: „Akkor mégis király vagy te?” Jézus így válaszolt: „Te mondd, hogy király vagyok. Én azért születtem, és azért jöttem a világba, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról: mindenki, aki az igazságból való, hallgat az én szavamra.”

Pilátus így szólt hozzá: „Mi az igazság?”

Biztos vagyok benne, hogy ezen a ponton Pilátus már igen cinikus volt, hiszen már sok ügye volt a zsidókkal e terület helytartójaként, és gondolom, hogy a cinizmus hatotta át kérdését is: „Mi az igazság?”

Miután ezt mondta, ismét kiment a zsidókhoz, és így szólt hozzájuk: „Én nem találok benne semmiféle bűnt.

Szokás nálatok, hogy valakit szabadon bocsássak a húsvét ünnepén: akarjátok-e hát, hogy szabadon bocsássam nektek a zsidók királyát?”

Ekkor újra kiáltozni kezdtek: „Ne ezt, hanem Barabbást!” Ez a Barabbás pedig rabló volt.

Ez volt Pilátus első kísérlete arra, hogy Jézust szabadon bocsássa. Azért, hogy a római kormány jó színben tűnjön fel az emberek előtt, szokás volt egy foglyot minden ünnepen szabadon bocsátani. Ezért ajánlotta fel Pilátus Jézus szabadon bocsátását, de ők Barabbást akarták.

Másodszor is szabadon akarta bocsátani Pilátus Jézust, mert azt gondolta, hogy ha megkorbácsoltatva elébük viszi Őt, akkor ezzel ki tudja elégíteni a vérszomjukat.

Akkor Pilátus elvitette Jézust, és megkorbácsoltatta.

A megkorbácsolás célja a foglyok vallatása volt. A rómaiak könyörtelenek voltak: a foglyot egy póznához kötötték, hogy a háta teljesen megfeszüljön. Egy bőrszíjjal - amelyre sok kis üvegdarabokat erősítettek, hogy a húst kiszakítsa a foglyok testéből - 39 ütést mértek rájuk. A

40-es szám az ítélet száma, 39 a kegyelemé. Az ítéletet a kegyelem enyhíti, ezért csak 39-szer ütöttek rájuk. Az ütések közben a foglyok ordítva vallották be az általuk elkövetett bűntényeket, és minden egyes bevallás után az ütés egy kicsit enyhébb volt egészen a 39. ütésig, amikor már csak éppen hogy hozzáértették az ostort a fogoly hátához. Ha viszont a fogoly nem vallott, akkor minden ütés egyre erősebb és erősebb volt, amíg csak ki nem kényszerítették a félholt emberből az elkövetett bűnt.

Képzeljétek el Jézust ebben a helyzetben - nincs semmi, amit bevallhatna. *„Mint a bárány, ha vágóhídra viszik, vagy mint a juh, mely némán túri, hogy nyírják, ő sem nyitotta ki száját.”* Mind a 39 ütéset teljes erőből mérték rá. Nem sokat írtak erről a fájdalomról, de el nem tudjuk képzelni a kínokat. Nagyon sok esetben a foglyok behaltak az ütésekbe már a 39 ütés vége előtt a vérvesztés és a hatalmas fájdalmak miatt, Jézus viszont elviselte ezt a kínzást.

Ezek az ütések mind Isten tervének a részei voltak, mivel próféciák szóltak erről. Péter, amikor pünkösd napján a zsidókhöz szólt, azt mondta, hogy *„azt, aki az Isten elhatározott döntése és terve szerint adatott oda, ti a pogányok keze által felszegeztétek és megöltétek”*. Miért szerepelt Isten tervében a brutális ostromozás a halálbüntetés mellett? *„Pedig a mi vétkeink miatt kapott sebeket, bűneink miatt törték össze. Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen, az ő sebei árán gyógyultunk meg.”* – mondta Ézsaiás próféta. Jézus azért ment keresztül ezeken, hogy az Ő sebei árán gyógyuljanak meg az emberek. Nézetem szerint ez a gyógyulás több mint csak egyszerűen lelki gyógyulás. Nem hiszem, hogy kétségbe vonható, hogy Jézus szenvedései nyomán fizikai gyógyulás is bekövetkezhet. Máté evangéliumának 8. fejezetében olvashatjuk: *„minden beteget meggyógyított, hogy beteljesedjenek az Ézsaiás próféta által mondottak: 'Erőtlenségünket ő vette el, és betegségeinket ő hordozta.'”*

Pál a korinthusi gyülekezetnek az úrvacsora vételével kapcsolatban így ír: *„Mert aki úgy eszik és iszik, hogy nem becsüli meg az Úrnak testét, ítéletet eszik és iszik önmagának. Ezért erőtlenek és betegek közöttetek sokan, és ezért halnak meg számosan.”* Jézus vette a kenyeret, megtörte és azt mondta: *„Ez az én testem, amely tiérettetek adatik.”* A korinthusiak közül sokan azért voltak betegek, mert nem éltek megfelelően azzal a gondviseléssel, amelyet Jézus a szenvedései árán biztosított számukra.

A katonák tövisből koronát fontak, a fejére tették, és bíborruhát adtak rá; oda járultak hozzá, és ezt mondták: „Üdvözlégy, zsidók királya!” - és arcul ütötték.

Jézus már korábban kapott egy hatalmas verést Kajafás házában, ahol egy zsákot tettek a fejére, és ütlegelni kezdték. Ez szörnyen alattomos dolog, mert úgy teremtettünk, hogy automatikus reflexeink segítségével védkezhessünk az olyan ütések ellen, amelyekre számítunk. Ha tehát látod, hogy honnan jön az ütés, elképesztő nagyságú és mennyiségű ütést tudsz elviselni. Ha azonban elvakítanak, akkor nem működnek az automatikus reflexek és végzetes következménye lehet egyetlen ütésnek is. Ha véletlenül lelépsz a járdaszegélyről, a lábadat is eltörheted, mert nem számítottál erre a mozdulatra és a tested nem tudott előre felkészülni. Jézusnak hatalmas fájdalmakat kellett kiállnia, mert elvakították a zsákkal, és nem tudott védekezni.

Hihetetlen, hogy az állatok mennyire meg tudják érezni, hogy melyik gyenge a prédáik közül, melyik a beteg, sérült vagy erőtlenségű és addig üldözik, amíg megölik. Ez az állatok ösztöne. Az Isten nélküli ember sem több mint egy állat. Az ember tudja ezt, és az istentelenek mindig az állatvilág fejlődésének csúcára állítják az embert. A majomra néznek fel és megemelik a kalapjukat az őseik előtt. Természetesen az állatvilághoz érzik közel magukat, mert úgy élnek

mint az állatok - Jézus Krisztus nélkül. Amíg az életetek lelki dimenziója nem áll nyitva Jézus Krisztus előtt, addig az állatok szintjén vagytok.

Ezek az emberek is, akárcsak az állatok, hiába látták, hogy Jézust már tönkre verték, nem elégedtek meg ezzel, hanem tovább folytatták ennek az igaz Embernek istentelen kínozását. Az arca véres volt a Kajafásnál kapott ütések miatt, de ők folytatták a verést, töviskoronát nyomtak a fejére és a kigúnyolták.

Szörnyű a tömeg-pszichológiának az az oldala, amikor az emberek minden méltóságukat elveszítve csordaként kezdenek viselkedni. Mindig megdöbbenő, hogy mire képesek az emberek a tömeg névtelenségébe burkolózva. Az ember valódi méregfogára, valódi bűnös természetére derül fény ilyenkor.

Pilátus ismét kiment az épület elé, és így szólt hozzájuk: „Íme, kihozom őt nektek. Tudjátok meg, hogy semmiféle bűnt nem találok benne.”

Ekkor kijött Jézus az épület elé, rajta volt a töviskorona és a bíborruha. Pilátus így szólt hozzájuk: „Íme, az ember!”

Úgy gondolom, hogy Pilátus hangjában csodálat volt, miután látta, hogy Jézus a 39 ütéset egyetlen szó nélkül állta. Azelőtt emberek sokaságát látta már sikoltozni és ordítani végső kétségbeesésükben, akik a csapások közepette bevallották bűneiket. És íme, itt egy ember, aki némán tűri a szenvedést – mindez végtelenül lenyűgözte Pilátust, még soha életében nem látott ilyen embert.

Az emberiség legnagyobbika Jézus, a mi Urunk. Mindenki az emberek ideálját tisztelheti benne, és arra kell törekednie, hogy kövesse ezt a példaképet.

Amint meglátták Jézust a főpapok és a szolgák, így kiáltoztak: „Feszítsd meg, feszítsd meg!” Pilátus pedig ezt mondta nekik: „Vegyétek át ti, és feszítsétek meg, mert én nem találok bűnösnek.”

A zsidók így válaszoltak neki: „Nekünk törvényünk van, és a törvény szerint meg kell halnia, mert Isten Fiává tette magát.”

Amikor Pilátus ezt meghallotta, még nagyobb félelem szállta meg.

Ismét bement a helytartóságra, és megkérdezte Jézust: „Honnan való vagy te?” De Jézus nem felelt neki.

Pilátus ekkor így szólt hozzá: „Nekem nem felelsz? Nem tudod, hogy hatalmam van arra, hogy szabadon bocsássalak, de hatalmam van arra is, hogy megfeszíttesselek?”

Jézus így válaszolt: „Semmi hatalmad nem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna neked: ezért annak, aki engem átadott neked, nagyobb a bűne.”

Ettől fogva Pilátus igyekezett őt szabadon bocsátani, de a zsidók így kiáltoztak: „Ha ezt szabadon bocsátod, nem vagy a császár barátja: aki királlyá teszi magát, az ellene szegül a császárnak.”

Pilátus már elvesztett egy meccset a császárnál, és tudta, hogy a következő eset a pozíciójába kerülhet.

Amikor Pilátus meghallotta ezeket a szavakat, kihozatta Jézust az épület elé, és a bírói székbe ült azon a helyen, amelyet Kövezett-udvarnak, héberül pedig Gabbatának neveztek.

A húsvétra való előkészület napja volt, délfelé járt az idő. Pilátus így szólt a zsidókhöz: „Íme, a ti királyotok!”

Azok pedig felkiáltottak: „Vidd el, vidd el, feszítsd meg!” Pilátus ezt mondta nekik: „A ti királyotokat feszítsem meg?” A főpapok így válaszoltak: „Nem királyunk van, hanem császáruk!”

Biztos, hogy e kijelentés hatására Pilátus igen megijedt, hiszen tudta, hogy hány rómaellenes lázadás tűzfészke volt itt. Amikor tehát a főpap azt állítja, hogy *„Nem királyunk van, hanem császáruk!”*, ezzel egyértelmű utalást tesz arra, hogy ha Pilátus elengedi ezt az embert, akkor azt jelentik a császárnak”.

Ekkor kiszolgáltatta őt nekik, hogy megfeszítsék.

Pilátusnak nehéz döntést kellett hoznia. A szívében tudta, hogy mi helyes, de a tömeg egy olyan döntés meghozatalára kényszerítette, amiről tudta, hogy nem igazságos. Mindig nagyon nehéz ilyen helyzetben dönteni - a szíved szerint tudod, hogy mi a helyes, mit kell cselekedned, de a külső nyomás rossz irányba taszít. Mekkora tragédia, amikor valaki enged a nyomásnak, és lelkiismerete és az igazság ellen cselekszik.

Pilátusnak megvolt a hatalma arra, hogy megfeszítse vagy szabadon bocsássa Jézust. Tudta, hogy a jó döntés az, hogy elengedje, mert nem volt bűnös. Tudta, hogyha a 39 csapást anélkül állta ki, hogy bűnt vallott volna, akkor biztosan ártatlan. Pilátus megkérdezte tőlük: *„Mit tegyek akkor Jézussal, akit Krisztusnak mondanak?”* *„Feszítsd meg!”* –hangzott a válasz. *„De hát mi rosszat tett ez?”* – de egyre hangosabban kiáltották, hogy *„Feszítsd meg!”* - nem volt indoklás, nem volt valódi ok rá, csak a tömeg hangos kiabálása. Pilátus behódolt nekik, és átadta Jézust, hogy megfeszítsék.

A Pilátus előtt álló kérdéssel mi is mindnyájan szembekerülünk: *„Mit tegyek akkor Jézussal, akit Krisztusnak mondanak?”* Ez nemcsak a történelem egy darabkája, hanem mindnyájatok számára aktuális - itt és most. Minden egyes embernek ugyanarra a kérdésre kell felelnie, mint Pilátusnak! *„Mit tegyek akkor Jézussal, akit Krisztusnak mondanak?”* A válasz: vagy hiszel benne, vagy nem hiszel. *„Aki pedig befogadták, azokat felhatalmazta arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek...”*

Megvallhatod Őt, de meg is tagadhatod. *„Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt, aki pedig megtagad engem az emberek előtt, azt majd én is megtagadom mennyei Atyám előtt.”* Elfogadhatod Őt, de vissza is utasíthatod. *„Mit tegyek akkor Jézussal, akit Krisztusnak mondanak?”*

Érdekes ez a paradox helyzet, mert - amint már említettem -, Jézus ura volt az akkori eseményeknek. Pilátus kellett volna legyen a bíró és Jézus a vádlott. A valóságban Pilátus volt a vádlott. Az ő döntése egyáltalán nem volt hatással Jézusra, mert amit az Isten előre elrendelt, annak meg kellett történnie. Pilátus döntése a saját sorsára volt hatással.

A ti életpontjaitokban is így van ez. Úgy néz ki, mintha arról kellene döntést hoznotok, hogy mit tesztek Krisztussal, de a döntésetek egyáltalán nem változtatja meg Jézus sorsát. Ő az marad, aki volt; ott marad, ahol van - ez egyáltalán nem változik meg attól, hogy ti mit hisztek ezzel kapcsolatban. Mondhatjátok azt, hogy nem hiszem, hogy $2+2=4$, de ez nem fogja megváltoztatni a tényt, viszont a ti tudatlanságotok kerül napvilágra ennek következtében. Amit Jézussal tesztek, az nem változtatja meg Őt, viszont a saját sorsotokat meg fogja határozni. Így tehát, ti vagytok a bírói szerepben a saját örökkévaló jövőtökkel kapcsolatban.

Átvették tehát Jézust,

ő pedig maga vitte a keresztet, és kiért az úgynevezett Koponya-helyhez, amelyet héberül Golgotának neveznek.

Ott megfeszítették őt, és vele másik kettőt, jobbról és balról, középen pedig Jézust.

Pilátus feliratot is készíttetett, és rátette a keresztre. Ez volt ráírva: A NÁZÁRETI JÉZUS, A ZSIDÓK KIRÁLYA.

Amikor a római bíró kimondta az ítéletet, a foglyot azonnal négy római katona vette körbe, rátették a keresztfát és a leghoszabb úton vezették a városon át. Egy másik római katona pedig a fogoly előtt haladt a keresztre feszítés okával. A kivégzési menet figyelmeztetés volt minden ember számára, hogy rettegjen a Róma elleni lázadástól. A Jézus előtt haladó katona ezt a feliratot vitte: A NÁZÁRETI JÉZUS, A ZSIDÓK KIRÁLYA. Végighaladtak Jeruzsálem utcáin a Damaszkuszi-kapun keresztül a Mórijjá-hegy tetejére. Ott egy olyan területre értek, amely egy koponyára hasonlít, és itt feszítették meg.

A keresztre feszítés annyira szörnyű halál volt, hogy a rómaiak törvénye szerint soha sem lehetett római állampolgár ellen alkalmazni. Mégis Jézust, az Isten Fiát keresztre feszítésre ítélték.

A zsidók közül sokan olvasták ezt a feliratot, amely héberül, latinul és görögül volt írva, ugyanis közel volt a városhoz az a hely, ahol megfeszítették Jézust.

A város falai mellől, Heródes kapujától éppen a Golgotára lehet látni, onnan csak egy kőhajításnyira van az, és az emberek a városfalokról nézték a három foglyot, hallották a kiáltásaikat és végignézték a szenvedésüket.

A zsidók főpapjai akkor szóltak Pilátusnak: „Ne azt írd: A zsidók királya! - hanem ahogyan ő mondotta: A zsidók királya vagyok.”

Pilátus így válaszolt: „Amit megírtam, megírtam.”

A katonák pedig, amikor megfeszítették Jézust, fogták felsőruháit, elosztották négy részre, mindegyik katonának egy részt. Fogták köntösét is, amely varratlan volt, felülről végig egybeszöve.

Ekkor ezt mondták egymásnak: „Ne hasítsuk el, hanem vessünk rá sorsot, hogy kié legyen!” Így teljesedett be az Írás: „Elosztották ruháimat maguk között, és köntösömre sorsot vetettek.” Ezt tették a katonák.

Ez a 22. zsoltárban van megírva: a katonák kockavetéssel döntötték el, hogy kié legyen a szandálja, a többi ruhadarabja és a köntöse is.

Jézus keresztfjénél ott állt anyja és anyjának nővére, Mária, Klópás felesége, valamint a magdalai Mária.

Amikor Jézus meglátta ott állni anyját, és azt a tanítványt, akit szeretett, így szólt anyjához: „Asszony, íme, a te fiad!”

Itt Jézus Jánosra utalt.

Azután így szólt a tanítványhoz: „Íme, a te anyád!” És ettől az órától fogva otthonába fogadta őt az a tanítvány.

A Jézus és Mária, az anyja közti gyönyörű kapcsolat tanúi lehetünk itt. Mária nagyon sok ideig tartotta meg Jézus fogantatásának titkát. Tudta, hogy a gyermek különleges lesz, mert az Úr anygala még a Szentlélek általi fogantatása előtt elmondta ezt neki: *„Nagy lesz ő, és a Magasságos Fiának mondják majd; az Úr Isten neki adja atyjának, Dávidnak a trónját, ő pedig uralkodik a Jákób házán örökké, és uralkodásának nem lesz vége.”*

Mária mindezt a szívében rejtegette, és amikor Jézust Józseffel együtt a Templomba vitték, hogy az Úrnak bemutatassák, akkor Simeon, az ősz öregember, - akinek az Úr anygala azt ígérte, hogy nem fog meghalni addig, amíg a Messiást meg nem látja - elkérte tőlük a gyermeket és így szólt: *„Most bocsátd el, Uram, szolgádat beszéded szerint békességgel, mert meglátták szemeim üdvösségedet”*. Ezután Máriához fordult: *„a te lelkedet is éles kard járja majd át”*. Mária most, amikor a Fiát a kereszten látta, megértette, hogy mit jelentett ez a mondat.

Itt állt hát Mária a kereszttel előtt, és Jézus hatalmas fájdalmai ellenére gondoskodott róla. János ezek után Máriát a saját házába fogadta be. Kétségtelenül József már nem élt ekkor, míg Jézus testvérei ezen a ponton még nem hittek Benne. Sokszor még a természetes családtagjainkhoz fűződő kapcsolatot is felülmúlja az a kötelék, amely az Isten családjának tagjaival lehetséges.

Jézus ezek után tudva, hogy már minden elvégeztetett, hogy beteljesedjék az Írás, így szólt: „Szomjazom.”

Volt ott egy ecettel tele edény. Egy szivacsot ecettel megtöltve izsópra tűztek, és odatartották a szájához.

Miután Jézus elfogadta az ecetet, ezt mondta: „Elvégeztetett!”

Isten munkája elvégeztetett. *„Nem a magam akaratát keresem, hanem annak az akaratát, aki elküldött engem.”* Istennek az elveszett embert megváltó munkája készen van! Jézus fejezte be ezt a munkát a kereszten, és ahhoz, hogy Isten elfogadjon minket, ehhez semmit sem tudunk saját erőnkől hozzátenni. Az egyetlen dolog, amit tehetünk, hogy elfogadjuk Jézus befejezett munkáját. Ha arra törekszünk, hogy az Isten által nekünk beszámított igazságot tovább tökéletesítsük, csak megkeseríti a dolgokat, nem fog javítani azokon. *„Elvégeztetett!”* A legnagyobb előnyben akkor részesülhetünk, ha egyszerűen hiszünk Benne.

És fejét lehajtva, kilehelte lelkét.

Mivel péntek volt, a zsidók nem akarták, hogy a testek szombaton a kereszten maradjanak; az a szombat ugyanis nagy nap volt.

A páska ünnepének első és utolsó napját „nagy napok”-nak nevezték, ráadás szabadnapoknak. Tehát ennek a napnak nem kellett szombatra esnie. Ez a magyarázat arra a látszólagos ellentmondásra, hogy hogyan lehetett Jézus három napon és három éjjelen keresztül a föld gyomrában, ha pénteken feszítették keresztre. A nagy nap itt valószínűleg csütörtökre esett, mert ekkor dupla szabadnapjuk volt, és a szabadnapokat mind szombatnak nevezték.

Arra kérték tehát Pilátust, hogy törjék el a lábszárcsontjukat, és vegyék le őket.

A keresztre feszítést Perzsiában vezették be először. Mivel a perzsák a földet szentnek tartották, ezért ha egy ember olyan gonosz volt, hogy meg kellett halnia, akkor nem akarták a földet beszennyezni vele. Felhúzták hát egy keresztre, és miután meghalt, a testét a döngeselyűk megették, és így nem szennyezte be a földet.

A zsidók viszont eltemették a keresztre feszítéssel kivégzetteket, nem így a rómaiak, sem a kárhágóiaik, sem pedig a perzsák.

Ezért odamentek a katonák, és eltörték az egyik, majd a másik vele együtt megfeszített ember lábszárcsontját.

Amikor pedig Jézushoz értek, mivel látták, hogy már halott, az ő lábszárcsontját nem törték el,...

Jézus korábban azt mondta, hogy „Senki sem veheti el tőlem (az életemet): én magamtól adom oda.” Ő tehát maga küldte el a lelkét, még mielőtt a katonák odaértek volna, ezért aztán csodálkoztak, hogy már halott volt. A prófécia miatt fontos volt, hogy ne törjék el a lábszárát, mert meg volt írva, hogy „csontja ne töressék meg”. Ő Isten áldozati bárányaként halt meg.

Az áldozati bárányban nem lehetett hiba, vagy törött csont. Isten nem azt akarta, hogy valami öreg, beteg juhot áldozzanak neki, amelyik amúgy is hamarosan el fog pusztulni. Nem a maradékot, a selejtet akarta áldozatként. Ismerte az ember természetét, amely a legjobbat mindig magának akarja megtartani. Jézusnak is pont ezért kellett tökéletesnek maradnia, ép csontokkal, mert Ő volt Isten áldozati Báránya. Ha a katonák egyike eltörte volna egyetlen csontját is, akkor kereshetnénk magunknak egy másik Messiást, mert Jézus nem lehetett volna Messiás törött csontokkal. Isten viszont ott volt, hogy egy ilyen „balesetet” megelőzzön. Így a próféciaik mindegyike beteljesült és nem kell más Messiást keresnünk – Jézus minden prófeciát beteljesített.

hanem az egyik katona lándzsával átszúrta az oldalát, amelyből azonnal vér és víz jött ki.

Aki pedig látta ezt, az tesz róla bizonyosságot, és az ő bizonyágtétele igaz, és ő tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek.

Ezek pedig azért történtek, hogy beteljesedjék az Írás: „Csontja ne töressék meg.”

Viszont az Írásnak egy másik helye így szól: „Néznek majd arra, akit átszúrtak.”

Az „átszúrtak” szó a héberben különbözik attól a szótól, amely arra utal, amikor a kezét és lábát szúrták át. Ez a szó lándzsával történő átszúrásra utal. A vér és a víz előtörése a testéből azt bizonyítja, hogy Jézus szíve megszakadt - ez volt a halálának biológiai oka. Amikor a szív megszakad, akkor egy vízhez hasonló folyadék önti el a szív körüli területet. Amikor a lándzsát beledöfték a szívébe és utána kihúzták, akkor víz és a vér folyt ki belőle, ami megszakadt szívre - mondhatjuk azt is, hogy a megtört szív általi halálra - utalt. Egy szív, amely a világ bűne miatt tört meg.

Ezután az arimátiai József, aki Jézus tanítványa volt - de csak titokban, mert félt a zsidóktól -, megkérte Pilátust, hogy levehesse Jézus testét. Pilátus megengedte neki. Elment tehát, és levette Jézus testét.

Eljött Nikodémus is, aki először éjszaka ment hozzá, és mirhából és aloéból készült kenetet hozott, mintegy száz fontnyit.

Fogták tehát Jézus testét, és leplekbe takarták az illatszerekkel együtt, ahogyan a zsidóknál szokás temetni.

Azon a helyen, ahol Jézust megfeszítették, volt egy kert, és a kertben egy új sír, amelybe még senkit sem helyeztek.

Mivel közel volt a sír, a zsidók ünnepi előkészülete miatt ott helyezték el Jézust.

Ha ma Jeruzsálemben elmententek a Mórijjá-hegy tetején levő Golgotához, akkor láthatjátok, hogy mellette egy ókori kert van. A víztároló régi berendezések még mindig ott vannak, amelyeket a kert öntözésére használtak azokban az időkben. Ebben a kertben egy nagyon

érdekes sírbolt található, amelynek a bejárata olyan kőkeretre emlékeztet, amely arra utal, hogy valamikor egy szikladarab volt az ajtaja. Mély meggyőződésem, hogy ez volt az a sírbolt, ahová Jézus testét elhelyezték. Mi történt a sziklaajtóval? Bizonyára ereklyeként adogatták el a darabjait az évek során.

Istennek hála, nem ez a történet vége, mert még Jézus feltámadása hátra van.